

Warszawa, 18 kwietnia 2013 r.

Szanowny Pan
Paweł Chorąży
Dyrektor Departamentu Zarządzania
Europejskim Funduszem Społecznym
Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
ul. Wspólna 2/4
00-926 Warszawa

Mam nadzieję, że Pani Dyrektora,

W imieniu Towarzystwa Edukacji Antydyskryminacyjnej (TEA) oraz Koalicji na rzecz Edukacji Antydyskryminacyjnej - porozumienia 37 organizacji pozarządowych i partnerów społecznych działających na rzecz edukacji antydyskryminacyjnej - dziękujemy za przesłanie do naszej wiadomości pierwszej wersji Krajowego Programu Operacyjnego EFS 2014-2020 pod roboczą nazwą PO WER.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój podkreśla potrzebę zmian systemowych m.in. w obszarze edukacji. Na rzecz zmiany w tym kluczowym obszarze działa Koalicja. Przyjmujemy przekazanie nam tej wersji dokumentu jako kontynuację kontaktu między Ministerstwem Rozwoju Regionalnego a Koalicją na rzecz Edukacji Antydyskryminacyjnej. Kontakt ten zapoczątkowany został w 5 listopada 2012 roku pismem Koalicji do Pani Minister Elżbiety Bienkowskiej w sprawie uwzględnienia w pracach nad programami operacyjnymi perspektywy finansowej 2014-2020 zapisów mających na celu upowszechnienie edukacji na rzecz równości i przeciwdziałania dyskryminacji.

Dziękujemy również za kierowanie do nas zaproszeń do udziału w warsztatach konsultacyjnych programu PO WER. Doceniamy chęć przygotowania dokumentu we współpracy z partnerami społecznymi w drodze konsultacji. Z powodu ograniczeń technicznych nie możemy na tym etapie prac nad Programem PO WER brać udziału w tych spotkaniach, niemniej wyrażamy gotowość konsultowania Programu drogą elektroniczną i / lub pisemną.

Zgodnie z celami Koalicji, tj. rzecznictwem na rzecz wprowadzania edukacji antydyskryminacyjnej na poziomie systemowym, przesyłamy poniżej wstępne uwagi do kształtu Programu PO WER w wersji 1. tego dokumentu z dn. 21.03.2013.

1. W obszarze 6 „Edukacja”, w celu sformułowanym jako „Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli” przez „Wspieranie edukacji formalnej w zakresie metod nauczania sprzyjających kooperacji i komunikacji oraz rozwijanie demokratycznej kultury szkoły”, postulujemy dodanie odrębnego celu szczegółowego „Dostosowanie treści oraz metod kształcenia do przeciwdziałania dyskryminacji i promowania równości”, lub włączenie tego zapisu jako niezbędnego uzupełnienia obecnego celu 1 lub 3. W aktualnej formie, cel ogólny „rozwijanie demokratycznej kultury szkoły”, którego niezbędnym elementem powinna być edukacja antydyskryminacyjna, nie jest przełożony na żadne adekwatne cele szczegółowe i działania. Zwracamy również uwagę, że rozwijanie innowacyjności, kreatywności, czy umiejętności pracy zespołowej w dyskryminacyjnym czy wykluczającym środowisku szkolnym jest z założenia niemożliwe. Edukacja antydyskryminacyjna jest jednym z kluczowych czynników sukcesu takich planów.

Konsekwentnie, w ramach spisu najważniejszych działań realizujących cel „Dostosowania treści oraz metod kształcenia do przeciwdziałania dyskryminacji i promowania równości”, postulujemy dodanie następujących działań:

- a) wprowadzenie tematyki równego traktowania, różnorodności oraz niedyskryminacji do programów kształcenia nauczycieli,
 - b) uruchomienie / wdrożenie programów doskonalenia nauczycieli oraz materiałów metodycznych dla nauczycieli i pedagogów szkolnych, uwrażliwiających na problematykę równego traktowania, różnorodność oraz niedyskryminację,
 - c) ewaluację obowiązujących podstaw programowych i programów nauczania w celu wyeliminowania treści powielających stereotypy i niezgodnych z zasadą równego traktowania,
 - d) ewaluację systemu dopuszczania do użytku podręczników szkolnych w celu eliminacji treści powielających stereotypy i niezgodnych z zasadą równego traktowania,
 - e) wdrożenie koniecznych zmian w celu wyeliminowania treści powielających stereotypy i niezgodnych z zasadą równego traktowania z podręczników szkolnych, zeszytów ćwiczeń i innych stosowanych w szkołach dodatkowych materiałów edukacyjnych, w tym ponownego objęcia zeszytów ćwiczeń i materiałów dodatkowych procedurą dopuszczania do użytku.
2. W ramach Priorytetu Inwestycyjnego 9.3. postulujemy włączenie do listy *Potencjalnych beneficjentów i grup docelowych* obok podmiotów już wymienionych, także Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ośrodka Rozwoju Edukacji oraz Instytutu Badań Edukacyjnych. Szczególnie Ministerstwo Edukacji Narodowej jest ważnym podmiotem mającym umocowanie do wprowadzania systemowych zmian w edukacji. Edukacja antydyskryminacyjna, o której mówi dokument, ma wpływ na rynek pracy, jednak nie powinna być realizowana wyłącznie w jego ramach. Skuteczne

- interwencje mające na celu zwalczanie dyskryminacji swój początek powinny mieć na etapie nauczania obowiązkowego. Dlatego zdecydowanie postulujemy poszerzenie obecnego zakresu Priorytetu o kwestie związane z edukacją antydyskryminacji w szkołach.
3. Podobnie w części *Potencjalni beneficjenci i grupy docelowe opisu Priorytetu Inwestycyjnego 9.3*, postulujemy uzupełnienie listy już wymienionych podmiotów publicznych i niepublicznych o podmioty, których działania mają wpływ na przeciwdziałanie dyskryminacji nie tylko - jak wymieniono w aktualnej części dokumentu - ze względu na wiek, płeć, niepełnosprawność, pochodzenie narodowe i etniczne, ale także ze względu na rasę, religię lub światopogląd, orientację seksualną i tożsamość płciową. Pozwoli to w sposób spójny realizować założenia Priorytetu Inwestycyjnego 9.3.
 4. W odniesieniu do Priorytetu Inwestycyjnego 10.1 postulujemy jego uzupełnienie o wymiar edukacji antydyskryminacyjnej. Przeciwdziałanie i eliminacja wszelkiej dyskryminacji powinny być standardami jakości pracy każdej szkoły. Edukacja antydyskryminacyjna jest warunkiem zapewnienia „równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i średniego”. Postulujemy przeformułowanie Celu Głównego Priorytetu Inwestycyjnego 10. 1 na „Stworzenie warunków dla nowoczesnego nauczania w ramach systemu oświaty, dostosowanego do potrzeb rynku pracy i zmian zachodzących w gospodarce oraz społeczeństwie”. Postulujemy dodanie celu szczegółowego „Zwiększenie skuteczności systemu zapewniającego równe traktowanie wszystkich uczniów, bez względu na jakąkolwiek przesłankę” i konsekwentne uzupełnienie dalszego opisu Priorytetu.
 5. W odniesieniu do Priorytetu Inwestycyjnego 9.3, a także Osi Priorytetowej III „Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa” postulujemy każdorazowe stosowanie wyczerpującej i zgodnej z zapisami prawa enumeracji przesłanek równego traktowania. W Priorytecie 9.3. wszystkie przesłanki wymienione są wyłącznie w nazwie Priorytetu - postulujemy uzupełnienie listy przesłanek w nazwie Priorytetu o tożsamość płciową i status społeczno-ekonomiczny - przesłankę tak istotną dla podejmowania skutecznych działań na rzecz spójności społecznej - oraz konsekwentne wprowadzenie ich obu, podobnie jak już wymienionych w nazwie Priorytetu przesłanek płci, religii lub światopoglądu oraz orientacji seksualnej do *Celu ogólnego*. Podobnie aby zachować spójność, *Przykładowe typy operacji* powinny uwzględniać również wymienione w *Nazwie priorytetu* rasę, religię lub światopogląd, a także orientację seksualną, tożsamość płciową i status społeczno-ekonomiczny. W *Przykładowych typach operacji* wskazane jest ponadto nieujęte wcześniej pochodzenie narodowe - postulujemy uzupełnienie *Nazwy Priorytetu* także o tę przesłankę, aby zachować spójność między poszczególnymi częściami opisu w/w Priorytetu.

Podobnie, Priorytet Inwestycyjny 8.4 nie powinien zawężyć się wyłącznie do problematyki równości kobiet i mężczyzn. W ramach Osi Priorytetowej III postulujemy dodanie oddzielnego Priorytetu Inwestycyjnego „Przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć, rasę, pochodzenie narodowe i etniczne, religię i światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację seksualną, tożsamość płciową i status społeczno-ekonomiczny”.

6. Za ważny element Programu PO WER uznajemy powiązanie między strategicznymi dokumentami rządowymi, dlatego postulujemy włączenie Krajowego Programu Działań na rzecz Równego Traktowania (KPRDT) na lata 2013-2015, który znajduje się w ostatniej fazie przygotowań w Biurze Pełnomocniczki Rządu ds. Równego Traktowania, do puli dokumentów strategicznych warunkujących realizację PO WER w latach 2014-2020. Bezpośrednie powiązanie tych dwóch dokumentów pozwoli skuteczniej zapewnić właściwą realizację celów i działań definiowanych przez oba te Programy i lepsze skoordynowanie ich z sobą. Postulujemy przełożenie zapisów KPRDT dotyczących zmian w systemie oświaty do przeformułowania Priorytetu Inwestycyjnego 9.3., koniecznego uzupełnienia Priorytetu Inwestycyjnego 10.1. oraz Osi Priorytetowej III.

Koalicja na rzecz Edukacji Antydyskryminacyjnej jest szczególnie zainteresowana wypracowaniem rozwiązań systemowych na rzecz skutecznej polityki antydyskryminacyjnej, dlatego podtrzymujemy chęć udziału w dalszych konsultacjach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Liczymy również na odpowiedź w sprawie sformułowanych powyżej postulatów.

z porażkami,

Marta Rawłuszko

Marta Rawłuszko
Prezeska
Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej

Natalia Sarata

Natalia Sarata
Koordynatorka Koalicji na rzecz Edukacji Antydyskryminacyjnej
Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej

Organizacje członkowskie Koalicji na rzecz Edukacji Antydyskryminacyjnej:

1. Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej - koordynator Koalicji
2. Amnesty International Polska
3. Fundacja Autonomia
4. Centrum Edukacji Obywatelskiej
5. Centrum Inicjatyw UNESCO
6. Ekspedycja w Głęb Kultury
7. Fundacja Feminoteka
8. Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej
9. Stowarzyszenie Homo Faber
10. Kampania Przeciw Homofobii
11. Stowarzyszenie Lambda Warszawa
12. Stowarzyszenie Inicjatyw Niezależnych MIKUSZEWO
13. Fundacja Dla Odmiany
14. Stowarzyszenie Jeden świat
15. Związek Nauczycielstwa Polskiego
16. Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita
17. Grupa Edukatorów Seksualnych PONTON
18. Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego
19. Stowarzyszenie Pro Humanum
20. Fundacja Przestrzeń Kobiet
21. Stowarzyszenie W stronę dziewcząt
22. Stowarzyszenie Rodzin i Opiekunów Osób z Zespołem Downa "Bardziej kochani"
23. Stowarzyszenie Interwencji Prawnej
24. Fundacja Klamra
25. Stowarzyszenie Romów w Polsce
26. Stowarzyszenie Kulturalno-Edukacyjno-Naukowe „KEN”
27. Stowarzyszenie Promocji Wielokulturowości INTERKULTURALNI PL
28. Stowarzyszenie na rzecz Kultury i Dialogu 9/12
29. Grupa Edukacyjna Poradni Zdrowia Psychoseksualnego "Bez tabu"
30. Stowarzyszenie dla Dzieci i Młodzieży SZANSA
31. Fundacja Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego
32. Fundacja Osiem Marzeń
33. Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ”
34. Hollaback! Polska
35. Fundacja Trans-Fuzja
36. Centrum Żydowskie w Oświęcimiu
37. Fundacja Rownosc.org.pl

Do wiadomości:

Pani Elżbieta Bieńkowska, Minister Rozwoju Regionalnego

Pani Krystyna Szumilas, Minister Edukacji Narodowej

Pani prof. Irena Lipowicz, Rzecznik Praw Obywatelskich

Pani dr Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Pełnomocniczka Rządu ds. Równego Traktowania